

Biblioteka
ODRAZ SAVREMENOG

Urednica
Tea Jovanović

Naslov originala
María Dueñas
“Misión Olvido”

Copyright © 2012 Maria Duenas; Misorum, S.L.
Copyright © 2016 za srpsko izdanje Čarobna knjiga

ISBN 978-86-7702-419-2

Nijedan deo ove publikacije, kao ni publikacija u celini, ne sme se reprodukovati, umnožavati, prešampavati niti u bilo kojoj drugoj formi i bilo kojim drugim sredstvom prenositi ili distribuirati bez odobrenja izdavača. Sva prava za objavljivanje ove knjige zadržavaju autor i izdavač prema odredbama Zakona o autorskim pravima.

Čarobna knjiga
Beograd 2016.

MARIJA DUENJAS

MISIJA

Zaborav

Prevela
Ivana Nikolić

*Mom bratu Pablu Duenjasu Vinuesi, za ono što zna da mu
dugujem.*

*Svima onima koji se iz dana u dan bore u svojim učionicama,
postojano i s entuzijazmom: mojim kolegama, učiteljima, prijateljima.*

PRVO POGLAVLJE

Ponekad se život sruči na nas težak i leden poput olovne kugle kiše.

Tako sam se osetila kad sam otvorila vrata kancelarije. Sve tako blisko, tako ugodno, tako moje... Bar beše. Ali nekad.

A opet, na prvi pogled, nije bilo razloga za uznemirenost. Sve je stajalo onako kako sam i ostavila. Police prepune knjiga, tabla od plute puna obaveštenja i rasporeda. Fascikle, registratori, posterii nekih starih izložbi, koverta na moje ime... Kalendar zaustavljen na datumu od pre dva meseca, u julu 1999. Sve je to stajalo netaknuto u prostoru koji mi je četrnaest godina bio skrovište, utočište koje je iz godine u godinu primalo gomile studenata izgubljenih u nedoumicama, zahtevima i nadanjima. Sve u svemu, sve je bilo isto kao pre. Promenili su se samo noseći stubovi koji su me držali. Urušili su se do temelja.

Prošla su dva ili tri minuta otkako sam stigla. Možda i deset, a možda niti jedan. U svakom slučaju, prošlo je dovoljno vremena da donesem odluku. Moj prvi poriv bio je da okrenem jedan broj. Odgovorila mi je samo učtiva i ledena govorna pošta. Dvoumila sam se da li da prekinem vezu ili ne, i prevagnulo je ovo drugo.

– Rosalija, ovde Blanka Perea. Moram da odem odavde, i treba mi tvoja pomoć. Ne znam gde, a nije me ni briga. Na neko mesto gde ne znam nikoga i gde niko mene ne zna. Znam da je grozan trenutak, godina samo što nije počela, ali molim te, zovi me čim budeš mogla.

Osetih se bolje pošto sam ostavila tu poruku, kao da sam se otrešla ugriza psa usred neke teške noćne more. Znala sam da u Rosaliju Martin mogu da se pouzdam. U njeno razumevanje, u njenu rešenost. Znale smo od prvih zajedničkih dana na univerzitetu, kad sam ja još bila mlada profesorka s bednim ugovorom na određeno, a ona zadužena za održavanje tek osnovanog odeljenja za međunarodne odnose. Možda je reč „prijateljica“ preterana, moguće je da se njena postojanost razvodnjila tokom godina, ali znala sam kakva je Rosalija i bila sam uverena da moj krik neće pasti na dno vreće zaborava.

Tek nakon obavljenog poziva uspela sam da skupim dovoljno snage da se suočim s obavezama tog septembra koji se polako zahuktavao. Elektronska pošta se rastrča pred mojim očima kao prestrašen plen, i ponesena količinom pisama neko vreme sam odgovarala na poruke, a druge, nepotrebne ili okasnele, brisala. Sve dok me telefon ne prenu iz misli te odgovorih jednim šturim: – Molim?

– Pa šta je s tobom, luda ženo? Gde bi ti sad da ideš? I čemu tolika žurba?

Njen energičan glas istog časa me podseti na tolike zajedničke trenutke tokom prethodnih godina. Sate i sate provedene pred crno-belim ekranom preistorijskog računara. Zajedničke posete stranim univerzitetima u potrazi za razmenama i sporazumima, dvokrevetne sobe po bezbrojnim hotelima, zore provedene u čekanju na praznim aerodromima... Vreme nas je odvelo različitim putevima, i možda je osećaj bliskosti uminuo. Ali ostao je trag, ostaci starog saučesništva. Zato sam joj ispričala sve, bez zadržke. Celu golu istinu, bez procena i sudova. Bez žalopojki i karakterisanja. Pomalo zbrda-zdola.

Kroz nekoliko minuta znala je sve što je trebalo da zna. Da je Alberto otišao od kuće. Da se navodna stabilnost mog braka raspršila početkom leta, da su moja deca odletela svako svojim putem, da sam se dva prethodna meseca borila da se tupo prilagodim svojoj novoj stvarnosti i da mi, uoči novog semestra, nedostaje energije da „plivam“ u istom okruženju kao i svake godine, da se opet držim iste

rutine i obavljam iste dužnosti kao da u mom životu nije došlo do tako preciznog i jasnog reza, kao da je neko staklom zasekao meso.

Sa devedeset kilograma praktičnog duha koji su činili njeno krupno telo, Rosalija odmah uvide celu situaciju i shvati da mi nipošto ne trebaju saosećajne fraze ni sladunjavi saveti. Zato nije kopala po detaljima niti mi je nudila svoje meko rame za plakanje. Samo mi je pojasnila prognozu koja se, kako sam i očekivala, isprva graničila sa surovošću.

– Znaš šta, draga, nećemo to lako izvesti.

Govorila je u množini, prihvativši sve kao nešto što se tiče obe.

– Već mesecima su popunjena mesta za sve zanimljive projekte – dodade – a naredne sazive za jače stipendije treba čekati još koji mesec. Mada, daj mi malo vremena, tek smo počeli i još ne znam je li poslednjih nedelja stiglo nešto novo. Nekad nam stigne nešto neočekivano ili potpuno iznebuha. Daj mi vremena do kraja dana da vidim mogu li nešto da iskopam pa ti javljam.

Ostatak jutra provela sam lutajući po univerzitetu. Potpisala sam nagomilane papire, vratila knjigu u biblioteku, potom popila kafu... Međutim, ni u šta se nisam unela dovoljno da bih sebe naterala da strpljivo sedim i čekam poziv. Nisam imala mira, nedostajalo mi je hrabrosti. U petnaest do dva zakucah na poluotvorena vrata njene kancelarije. Unutra sam zatekla Rosaliju, tu bucku bez kompleksa i kose ofarbane u ljubičasto.

– Baš sam htela da te zovem – objavi mi i pre nego što sam stigla da je pozdravim. Onda mi pokaza na ekran kažiprstom uperenim poput projektila, i nastavi da ređa vesti koje je imala za mene. – Izvukla sam tri stvarčice koje uopšte nisu loše, stigle su tokom raspusta. To je i više nego što sam očekivala, da te ne lažem. Tri institucije i tri različite aktivnosti. Litvanija, Portugal i Sjedinjene Države. Kalifornija, da budem precizna. Pazi, ništa od toga nije neka premija, na svima će ti cediti mast i neće ti mnogo upotpuniti biografiju, ali nije ni tako strašno, zar ne? Odakle da počnem?

Slegla sam ramenima dok sam stisnutih usana suzdržavala ono što je možda moglo da bude neznatan osmeh: prvi zračak nade posle dugo vremena. Rosalija namesti svoje naočare sa svetlozelenim okvirom, ponovo okrenu pogled ka računaru i izlista mi sve redom.

– Recimo, Litvanija. Traže stručnjaka za lingvističku pedagogiju za novi program usavršavanja predavača. Dva meseca. Imaju subvenciju Evropske unije i traže im međunarodni tim. To je tvoja oblast, zar ne?

Upravo to je bila, otprilike, moja uža oblast.

Primenjena lingvistika, didaktika jezika, izrada akademskog kurikuluma. Tim stazama hodila sam dve decenije. No, pre nego što se odazovem prvom zovu sirene, htela sam još malo da istražim.

– A Portugal?

– Univerzitet „Spirito Santo“, u Sintri. Privatan, moderan, mnogo love. Pokrenuli su master za španski kao drugi jezik i traže stručnjake za metodologiju. Rok je do petka, što znači odmah. Intenzivni modul od dvanaest nedelja sa sve gomilom časova. Ne plaćaju loše, tako da će sigurno biti pregršt prijava. U prilog ti ide mnogo godina iskustva, a i mi smo u odličnim odnosima sa „Spirito Santom“, pa možda i neće biti teško da te pošaljemo tamo.

Ta ponuda je svakako delovala privlačnije od Litvanije. Sintra, sa svojim šumama i palatama, tako blizu Lisabona, a opet i blizu kuće. Rosalijin glas prenu me iz maštarenja.

– I poslednja je Kalifornija – nastavi ona ne odvajajući pogled od ekrana. – Ovo nije toliko izvesno, ali možemo da proverimo, za svaki slučaj. Univerzitet „Santa Sesilija“, na severu, blizu San Franciska. Zasad nemamo mnogo informacija: predlog je tek stigao i nisam imala kad da im tražim dodatne podatke. Izgleda da je reč o stipendiji koju finansira jedna privatna fondacija, iako će se posao obavljati na samom univerzitetu. Naknada nije bajna, ali imala bi dovoljno da preguraš.

– Od čega se sastoji posao?

– Ima veze sa sređivanjem i klasifikovanjem dokumenata, i traže nekog španske nacionalnosti s titulom doktora nauka u bilo kojoj oblasti društvenih nauka.

A onda skinu naočare i naglasi:

– Takve stipendije uglavnom su namenjene ljudima rezimea slabijeg od tvog, zbog čega ćeš odlično proći na proceni kandidata. A Kalifornija je, ženska, pravi izazov. Zato, ako hoćeš, mogu da probam da saznam nešto više.

– Sintra – bila sam uporna odbacujući novu ponudu. Dvanaest nedelja. Verovatno dovoljno da moje rane prestanu da peku. Dovoljno daleko da se udaljim od svog neposrednog okruženja, a opet dovoljno blizu da često dolazim ako se situacija preokrene iz korena i sve se ponovo vrati u normalu. – Sintra, nema sumnje – rešeno sam zaključila.

Nakon pola sata izašla sam iz Rosalijine kancelarije, i već smo bile poslale elektronsku prijavu. U glavi sam vrtela hiljadu detalja, gomilu papira u rukama i utisak da je sreća napokon, nekako u prolazu, rešila da stane na moju stranu.

Ostatak dana provela sam kao u nekoj izmaglici. Bez apetita sam pojela vegetarijanski sendvič u fakultetskoj kafeteriji, po podne sam nedovoljno koncentrisana nastavila da radim, a u sedam bez mnogo volje prisustvovala predstavljanju nove knjige jednog kolege s Katedre za praistoriju. Pokušala sam da se izvučem čim je predstavljanje završeno, ali pošto nisam imala volje da odbijem, nekoliko kolega me je odvušlo u potragu za hladnim pivom. Kad sam najzad stigla kući, bilo je skoro deset. Pre nego što sam i svetlo uključila, još uvek u tami, ugledah kako mi telefonska sekretarica treperi u kutku dnevne sobe. Tad sam se setila da sam na početku predstavljanja knjige isključila mobilni i posle zaboravila da ga uključim.

Prva poruka bila je od mog mlađeg sina Pabla. Šarmantna, nesuvisla i nejasna, uz bučnu muziku i smeh u pozadini, jedva sam razumela njegove isprekidane reči.

– Majka, ja sam, gde si nestala... sto puta sam te zvao na mobilni da ti kažem... da ti kažem da... ne vraćam se ni ove nedelje, ostajem na plaži, i da... da... dobro, posle ću te opet zvati, važi?

– Pablo... – promrmljah dok sam tražila njegovo lice po policama u kućnoj biblioteci. Stajalo je tamo, uslikano na desetine puta. Nekad sâm, a skoro uvek s bratom, na koga mnogo liči. Većiti osmeh, crne šiške preko očiju... Nesređeni niz njegove dvadeset dve, dvadeset tri godine. Indijanci, gusari i Fred Kamenko na školskim predstavama, duvanje sve brojnijih svećica na tortama... Letnji kampovi, jelke... Fragmenti utisnuti na *kodak* foto-papiru, isecci iz pamćenja jedne složne porodice koja je, bar u tom obliku, prestala da postoji.

Dok mi se moj sin Pablo još vrzmao po mislima, pritisnuh opet dugme na sekretarici da preslušam sledeću poruku.

– Ovaaja... Blanka, ovde Alberto. Ne javljaš se na mobilni, ne znam jesi li kod kuće. Ovaaja... zovem te jer moram... mmm... da ti kažem da... aaa... ma ništa, bolje da ti kažem posle kad te nađem. Zovem te kasnije. Zdravo, čujemo se, zdravo.

Uznemirio me je smušen glas mog muža. Pardon, bivšeg muža. Nisam imala pojma šta bi da mi kaže, ali po tonu sam znala da vesti nisu nimalo prijatne. Prvo sam, kao i uvek, pomislila da se možda nešto desilo jednom od mojih sinova. Po prethodnoj poruci znala sam da je s Pablom sve u redu. Zato sam žurno izvukla mobilni iz tašne, uključila ga i pozvala Davida.

– Jesi li dobro? – nestrpljivo sam ga saletela čim sam mu čula glas.

– Da, naravno da sam dobro. A kako si ti?

Zvučao je napeto. Možda mi se samo učinilo tako, zbog udaljenosti... A možda i ne.

– Pa, onako... – pojasnih mu. – Nego me je zvao tvoj otac i...

– Znam – prekinu me. – I mene je malopre zvao. Kako si to primila?

– A šta je trebalo da primim?

– Pa to za dete.

– Za koje dete?

– Ono koje će da dobije s Evom.

Prestadoh da mislim, da shvatam, da vidim... Sleđena poput mermernog kipa, ili ivičnjaka, neko vreme čije trajanje nisam mogla da odredim visila sam u praznini.

Kad sam se ponovo osvestila, čula sam Davida kako doziva iz slušalice u mom krilu.

– Još sam tu – najzad odgovorih. I ne dajući mu vremena da dalje pita, skratih razgovor. – Sve je u redu, čujemo se kasnije.

Ostala sam nepomično na sofi, gledajući u prazno, dok sam pokušavala da svarim vest da će moj muž dobiti dete sa ženom zbog koje me je ostavio svega dva meseca pre toga. Treće Albertovo dete. To treće dete koje sa mnom nije hteo da ima iako sam onoliko navaljivala. Dete koje će se roditi iz utrobe koja nije moja i u kući koja nije naša.

Osetih kako mi se teskoba nezaustavljivo penje iz utrobe i najavljuje napad mučnine i očaja. Žurnim koracima, posrćući i udarajući o zidove i dovratke, na jedvite jade stigoh do kupatila. Bacila sam se ka šolji, i klečeći se ispovraćala.

Sedela sam tako beskrajno dugo, čela oslonjenog na hladnu klozetsku školjku dok sam pokušavala da usred cele te zbrke pronađem makar trunku smisla. Kad sam uspela da se pridignem, oprala sam ruke. Lagano, detaljno, pustila sam da mi voda i pena teku niz prste. Potom sam oprala zube. Svesno ostavljajući vremena svom umu da bez žurbe počne da se vraća u stvarnost. Naposletku se vratih u dnevnu sobu. Čistih usta i ruku, praznog stomaka, sređenih misli i opustošenog srca. Potražih mobilni i videh da je zapao u jastuke. Nađoh broj. Niko se nije javljao.

Ponovo sam ostavila poruku na govornoj pošti.

– Opet Blanka. Promena plana. Moram da odem negde dalje, na duže, i to što pre. Molim te, saznaj sve što možeš o stipendiji u Kaliforniji.

Devet dana nakon toga sletala sam na aerodrom u San Francisku.

DRUGO POGLAVLJE

Iznenadna pauza u udaranju čekićem vrati me u stvarnost. Pogledah na sat. Podne. Tek tada sam shvatila koliko sam sati prevrtala po papirima bez ikakve ideje šta kog đavola da radim s njima. S naporom sam se digla s poda, i osutila kako su mi udovi utruli. Dok sam otresala prašinu s ruku, podigoh se na prste i pogledah kroz usko prozorče pri tavanici. Kao jedini pejzaž uočila sam građevinu na kojoj su trenutno stajali s radovima i grube čizme šaćice radnika koji su gutali svoj ručak usred gomile drvenih tabli. Osetih ubod u stomaku – mešavinu slabosti, zbunjenosti i gladi.

Prethodne večeri stigla sam u Kaliforniju posle tri aviona i sto sati letenja. Kad sam pokupila prtljag i malo se orijentisala, ugledah svoje ime ispisano na malom parčetu papira. Bilo je napisano debelim slovima, plavim flomasterom. Držala ga je jedna krupna žena odsutnog pogleda i neodređenih godina. Trideset sedam, četrdeset, možda četrdeset i neka. Haljina boje vanile i ravna kosa do brade upotpunjavali su njen izgled. Pridoh joj, ali nije me primetila ni kad sam stala ispred nje.

– Ja sam Blanka Perea, mislim da mene tražite.

Prešla sam se, nije ona mene tražila. Ni mene niti ikog drugog. Samo je odsutno stajala, potpuno zanesena usred mase u pokretu, potpuno izolovana od užurbane vreve na terminalu.

– Blanka Perea – ponovih. – Profesorka Blanka Perea, iz Španije.

Najzad je odreagovala, jako zažmurivši i otvorivši oči, kao da se upravo tad iznenada vratila sa zvezdanog putovanja. Pruži mi ruku i grubo je protrese; a potom, bez ijedne reči, krenu i ne čekajući me, dok sam se ja mučila da je pratim i držim ravnotežu s dva kofera, velikom torbom i računarom o ramenu.

Na parkingu nas je čekao veliki beli džip, koji je, parkiran dijagonalno, bez imalo ustručavanja zauzimao dva mesta. *Jesus Loves You*, stajalo je na nalepnici na staklu pozadi. Jednim dobrim startom, neprikladnim za njen ozbiljan izgled vozača, krenuli smo u vlažnu noć zaliva San Francisko. Odredište: Santa Sesilija.

Vozila je potpuno koncentrisana, prilepljena za volan. Tokom puta jedva da smo progovorile, na sva moja pitanja uzvrćala je tek jednosložnim odgovorima i vrlo šturim informacijama. I pored toga, saznala sam ponešto. Recimo, da se zove Fani Stern. Da radi na univerzitetu i da je njen današnji cilj da me ostavi u stanu koji, uz skromnu platu, čini deo stipendije koja mi je naposljetku dodeljena. Tek površno sam znala kakve me obaveze čekaju – usled žurbe nisam pomnije proučila detalje. Nisam previše brinula, biće već vremena za to. U svakom slučaju, predviđala sam da moj posao neće biti ni podsticajan ni obogaćujući, no zasad mi je bilo dovoljno što sam uspela da umaknem iz svoje stvarnosti brzinom duše koju đavo nosi.

Uprkos nagomilanom nedostatku sna, zvono za buđenje u sedam ujutru zateklo me je u prilično prisebnom i bistrom stanju. Ustala sam i odmah otišla pod tuš, ne pružajući priliku da mi sveža jutarnja svest omogući uvid u mračni put mojih prethodnih dana. Na svetlu dana potvrdih ono što sam prethodne večeri tek naslutila: stan namenjen gostujućim profesorima, mada nije bio ništa posebno, biće pristojno utočište. Mala dnevna soba s kuhinjom u dnu. Spavaća soba i malo kupatilo. Prazni zidovi, oskudan i bezličan nameštaj. Bezimeno pribežište, ali pristojno. Nastanjiv. Prihvatljiv.

Hodala sam u potrazi za mestom za doručak, upijajući u ritmu svojih koraka ono što mi je Santa Sesilija otkrivala. U stanu sam našla

fasciklu sa svojim imenom s prvim neophodnim potrepištinama: mapom, informativnim prospektom i sveskom s grbom univerziteta. Samo to, a i dovoljno je.

Ni traga kalifornijskom pejzažu na koji su nas navikle televizijske serije i jedno izmišljeno društvo. Ni obala, ni palme koje lelujaju, ni vile s deset kupatila. Tu hipernaprednu Kaliforniju, tehnološki raj, nekonformizam i spektakle treba potražiti negde drugo.

Konačno sam se smestila, gladna kao vuk, u jednu od bašti otvorenih za ranoranoce, i dok sam jela mafin s borovnicama i pila razvodnjenu kafu, pažljivo osmotrih okolinu. Veliki trg prepun drveća i okružen obnovljenim građevinama navodno u stilu ćerpič-cigala prenosio je miris prošlosti na pola puta između američkog i meksičkog stila i s neznatnim tragovima nečega davnašnje španskog. Na njegovoj glavnoj strani stajale su jedna do druge kancelarije banke *First Nešenel*, radnja sa suvenirima, neophodna pošta i apoteka *CVS*.

Moj sledeći cilj bio je da stignem do Gevara hola. Tamo ću pronaći Katedru za moderne jezike – gnezdo koje bi, u dobru ili zlu, trebalo da me sakrije tokom još neodređenog broja meseci. Hoće li to vreme biti delotvoran melem ili tek flaster za moje povrede, tek je trebalo da se vidi. Ali nisam želela da se ponovo šćućurim u okrilju mračnih senki, više sam volela da mi pažnja ostane budna kako se ne bih izgubila u parku prepunom izukrštanih puteva kroz koji je pešice ili na biciklama prolazilo mnoštvo studenata u potrazi za svojim učionicama.

Zvuk fotokopir-aparata na kome je radila zaglušio je zvuk mojih koraka i sprečio Fani, prvu osobu koju sam ugledala, da primeti da sam tu, sve dok se nisam našla tik uz nju. Tek tada je digla pogled i ponovo me nekoliko sekundi gledala bezizraznog lica. Odmah potom, precizno poput automata, pružila je desnu ruku i pokazala mi otvorena vrata jedne kancelarije. Neko vas čeka, saopšti mi ona. I bez drugih objašnjenja, udalji se istim onim bezizražajnim hodom kojim je prethodne večeri išla ispred mene po aerodromu.

Bacih pogled na natpis na vratima. Ime Rebeka Kalen, na kraju skoro svakog imejla koji sam dobila tokom prepiske pred polazak, najzad je povezano s mestom i osobom. Registratori i dosijei tiskali su se u njenoj kancelariji sa šarolikim slikama, porodičnim fotografijama i buketom belih ljiljana. Pozdravila me je srdačnim stiskom ruke, prenoseći mi toplinu svojim dodirrom i bistrim očima koje osvetljavaše lepo lice kome bore nisu smetale. Dugi pramen srebrnaste kose padao joj je na čelo. Naslutila sam da se bliži šezdesetoj i pretpostavila da je reč o jednoj od mnogih neophodnih sekretarica koje su, s primanjima triput manjim od primanja svojih nadređenih, obično isto toliko sposobnije od njih.

– Blanka, konačno... Bilo je iznenađenje kad smo čuli da ćemo ove godine imati gošću istraživača, baš nam je drago...

Laknulo mi je što nisam imala problema u komunikaciji s njom. Engleski sam učila kad sam kao mlada posećivala Veliku Britaniju, i utvrdila ga tokom studiranja i tokom čestih kontakata s britanskim univerzitetima. No moji kontakti sa severnoameričkim svetom bili su tek sporadični: poneki kongres, jedna porodična poseta Njujorku da proslavimo što je moj sin Pablo položio prijemni, kratka istraživačka poseta Merilendu. Stoga me je ohrabrilo kad se uverih da i na toj Zapadnoj obali mogu da se snađem bez velikih jezičkih prepreka.

– Mislim da sam ti u jednom od poslednjih imejlava napisala da će profesor Sarate ove nedelje biti na kongresu u Filadelfiji, pa ću te za to vreme ja uputiti u posao.

U odsustvu Luisa Saratea, šefa katedre, Rebeka Kalen mi je u opštim crtama objasnila ono što sam otprilike već znala o mojim aktivnostima ovde – posao koji subvencioniše novoformirana privatna organizacija, Fondacija za naučno delovanje na polju akademskih filoloških spisa (FACMAF), a cilj im je klasifikacija zaostavštine jednog starog člana katedre koji je preminuo pre nekoliko decenija.

– Zvao se Andres Fontana i, kao što znaš, bio je Španac. Živeo je u Santa Sesiliji do svoje smrti 1969. godine, i ljudi su ga veoma voleli,

ali znaš kako već bude: pošto nema rodbine u ovoj zemlji, niko nije tražio njegove stvari. U iščekivanju da neko najzad odluči šta da se radi, ovde je već godinama sve nagomilano u podrumu.

– I od tada ništa nije dirano?

– Ništa, sve dok FACMAF, ta nova fondacija, nije na kraju dala stipendiju za ovaj posao. Da budem iskrena – dodala je saučesnički – mislim da je prilična sramota što su dozvolili da prođu tri decenije. No znaš već kako to ide – svi su uvek zauzeti, profesori dođu i odu, a od ljudi koji su u svoje vreme poznavali i cenili Andresa Fontanu ovde jedva da je iko ostao, osim ponekog veterana poput mene.

Potrudila sam se da ne nasluti da, ako taj izbegli profesor koji je pao u zaborav nije zanimao njene kolege, mene zanima još manje.

– A sad, ako se slažeš – nastavi ona o praktičnim stvarima – prvo bih ti pokazala tvoju kancelariju, a posle magacin u kome je sav taj materijal. Moraćeš da nam oprostiš, vest o tvom dolasku nas je zatekla i nismo imali prilike da ti nađemo bolji prostor.

Nije mi padalo na pamet da joj objašnjavam zašto sam žurila da se što pre nađem tu, ili zašto sam hitno, kao da mi gori pod nogama, zgrabila tu skromnu stipendiju potpuno nevezanu za moj prethodni rad. Primenila sam nojevu taktiku, i pravila se da u tašni tražim papirnu maramicu da izdavam nos dok sam čekala da Rebeka Kalen promeni temu, da pređe na nešto drugo i da više ne ispituje zašto je jedna profesorka iz Španije s vrlo solidnom karijerom, s dobrom biografijom, dobrom platom, porodicom i vezama rešila da spakuje kofere i za tri dana pređe na drugi kraj sveta poput nekoga ko beži od epidemije.

Ispostavilo se da je moj novi kabinet mali, dosta izolovan, nimalo udoban i s jednim jedinim prozorom – uskim, bočnim i ne baš čistim – koji gleda na kampus. Rahitični nameštaj sastojao se od radnog stola sa starim računarom i jednog preteškog telefona koji stoji na dva stara obimna telefonska imenika. Ostaci nekih drugih vremena i nekih drugih ruku, zanemoćalih ostataka koje više niko ne

želi. Dobro ćemo se razumeti, pomislih. Na kraju krajeva, u našem stanju amortizovanih dobara, išli smo u istom pravcu.

– Takođe ti je važno da znaš gde da nađeš Fani Stern. Ona je zadužena da ti pomogne ako ti nešto zatreba u vezi s materijalom za rad – obavesti me Rebeka propuštajući me na putu ka uglu koji je skrivao Fanin radni kutak.

Kad provirih, obuze me osećaj zbnjenosti, nešto između nežnosti i smeha. Na zidovima nije bilo ni parčenceta slobodnog prostora: posteri, kalendari i velika nabacana papazjanija zalazaka sunca nad snežnim vrhovima i optimističnih poruka slatkih poput marmelade: „Ti to možeš, ne posustaj“, „Posle oluje dolazi sunce“, „Neka prijateljska ruka uvek je uz tebe“... Nasred prostorije Fani, smirena i odsutna, zaglabala je belu čokoladu, alavo poput deteta od pet godina. Samo što je ona imala oko osam puta više godina.

I pre nego što je uspela da proguta da bi nas pozdravila, Rebeka joj se obrati i stade joj iza leđa. Uhvati je za ramena i nežno je protrese.

– Fani, već znaš profesorku Pereu, našeg gostujućeg istraživača, i znaš koju kancelariju smo joj odredili, jelda? Ne zaboravi da treba da joj pomogneš oko svega što zatraži, u redu?

– U redu, gospođo Kalen – odgovori ona punih usta. Da bi naglasila da je raspoložena da pomogne, te reči proprati odlučnim klimanjem glave.

– Fani je vrlo vredna i predana. Znaš, Blanka, i njena majka je decenijama bila vrlo posvećena ovoj katedri.

Rebeka je govorila sporo, kao da pažljivo bira reči.

– Darla Stern je godinama radila ovde, a neko vreme je obavljala poslove koji su posle dodeljeni meni. Kako ti je majka, Fani? – upita ponovo joj se obrativši.

– Mama je dobro, gospođo Kalen, hvala vam – odgovori ona klimajući glavom dok je dovršavala zalogaj.

– Pozdravi mi je. Idemo mi sad, da pokažem profesorki Perei magacin – završi ona.

Kad smo je napustili, ponovo je zabila zube u čokoladu, okružena svojim blaženim sličicama, a možda i ponekim đavolčićem šćućurenim na dnu neke kutije.

– Pre nego što se pre nekoliko godina penzionisala iz službe u dekanatu, njena majka se postarala da nam Fani ostane na katedri kao zaostavština – pojasni mi Rebeka bez vidljive ironije. – Ne dajemo joj zahtevna zaduženja jer su njene sposobnosti, što si sigurno primetila, pomalo ograničene. Međutim, svoje zadatke jasno je odredila i prilično dobro se snalazi. Deli poštu, kopira, organizuje materijal i obavlja sitnije poslove. Ona je poput odraslog deteta, i neodvojivi je deo ovog mesta. Slobodno računaj na nju kad god ti zatreba.

Lavirint hodnika i stepenica vodio nas je do udaljenog dela podruma. Rebeka je samouvereno išla preda mnom, kao neko ko se već decenijama kreće po tom prostoru. A ja sam, iza nje, uludo pokušavala da upamtim sva skretanja i sve uglove, unapred razmišljajući koliko ću se samo puta izgubiti u ovim krivudavim hodnicima. Usput mi je nešto detaljnije pričala o univerzitetu. Malo više od četrnaest hiljada studenata, reče, i skoro svi žive van same Santa Sesilije. Isprva je to bio koledž, a s godinama je napredovao do trenutnog statusa prilično prestižnog univerziteta, reče mi i to, do institucije koja zajednici obezbeđuje najviše radnih mesta i najveći ekonomski doprinos.

Sve dok ne stigismo do uskog hodnika s metalnim vratima.

– A ovo je, draga Blanka, tvoje skladište – najavi mi dok je okretala ključ u bravi jednih od vrata. Kad je, uz nemali napor, uspela da ih otvori, pritisnu nekoliko prekidača i fluorescentne sijalice s krova zablesnuše nas svojim drhtavim treperenjem.

Pred nama se ukaza prostorija uska i dugačka poput vagona. Prikazaše nam se betonski zidovi bez sjaja, prepuni industrijskih polica natovarenih pozamašnim ostacima izmeštenosti i zaborava. Kroz dva horizontalna prozora smeštena na priličnoj visini prodiralo je nešto prirodne svetlosti, i kao u daljini čuo se zvuk udaraca